

Göçmen Kadınların Doğum Hizmetlerine Yönelik Ebelerin Kültürel Duyarlılıkları ve Bakım Deneyimlerinin İncelenmesi

Exploring Midwives' Cultural Sensitivity and Care Experiences in Maternity Services For Migrant Women

Aysun Ekşioğlu¹, Melissa Ağca², Sümeyye Balcı³, Elif Naçaroğlu², Funda Başyigit⁵

1 Doçent Doktor, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, İzmir, 0000-0002-8769-3289

2 Yüksek Lisans Öğrencisi, İzmir Şehir Hastanesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, İzmir, 0009-0005-0641-0769

3 Yüksek Lisans Öğrencisi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ebelik AD, İzmir, 0009-0001-3844-9925

4 Bilim Uzmanı, Ebe, İzmir Şehir Hastanesi, İzmir, 0000-0002-6994-6027

5 Bilim Uzmanı, Ebe, İzmir Demokrasi Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İzmir, 0009-0009-4915-4485

ÖZET

Amaç: Bu araştırma, göçmen kadınların doğum hizmetlerine yönelik ebelerin kültürel duyarlılıklarının ve bakım deneyimlerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Kesitsel tipteki bu çalışma, Mart-Mayıs 2023 tarihleri arasında İzmir ilindeki iki hastanede çalışan 231 ebe ile gerçekleştirilmiştir. Örneklem büyüklüğü, %95 güven aralığı ve %5 hata payı ile 192 olarak hesaplanmıştır. Veri toplama aracı olarak Tanımlayıcı Anket Formu ve Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği kullanılmıştır. Veriler SPSS 22 programı kullanılarak analiz edilmiş, tanımlayıcı istatistikler ve t testi uygulanmıştır.

Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması 36,07±9,09, meslekteki çalışma süresi ortalama 14,18±10,04 yıldır. Ebelerin %84,8'i lisans mezunu olup, %59,7'si Ege bölgesinde doğmuştur. Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği toplam puan ortalaması 86,73 ± 11,24 olarak belirlenmiştir. Yabancı dil bilen ebelerin kültürel duyarlılık puanları, bilmeyenlere göre anlamlı derecede yüksektir (p<0,05). Transkültürel ebelik etkinliklerine katılanların duyarlılık düzeyleri daha yüksek bulunmuştur (p=0,010). Farklı etnik kökenden bireylere bakım verirken rahatsızlık duymayanların kültürel duyarlılık puanları daha yüksek çıkmıştır (p=0,003).

Sonuç: Dil engeline bağlı iletişim zorluklarının ebelerin farklı etnik kökenli bireylere bakım verirken karşılaştıkları en büyük güçlük olduğu tespit edilmiştir. Ebelerin kültürel duyarlılık düzeylerinin artırılması için yabancı dil eğitimi ve transkültürel etkinliklerin yaygınlaştırılması önerilmektedir.

ABSTRACT

Aim: This study was conducted to examine the cultural sensitivity and care experiences of midwives towards the birth services of migrant women.

Methods: This descriptive and cross-sectional study was conducted with 231 midwives working in two hospitals in İzmir province between March and May 2023. The sample size was calculated as 192 with 95% confidence interval and 5% margin of error. Descriptive questionnaire form and intercultural sensitivity scale were used as data collection tools. Descriptive statistics and t-test were used to analyse the data.

Results: The mean age of the participants was 36.07±9.09 years and the mean length of employment was 14.18±10.04 years. 84.8% of the midwives were university graduates and 59.7% were born in the Aegean region. The mean total score of the intercultural sensitivity scale was 86.73 ± 11.24. The cultural sensitivity scores of midwives who knew a foreign language were significantly higher than those who did not (p<0.05). The sensitivity scores of those who participated in transcultural midwifery activities were found to be higher (p=0.010). The cultural sensitivity scores of those who did not feel uncomfortable caring for people of different ethnic origin were higher (p=0.003).

Conclusion: Language barrier and communication difficulties were found to be the greatest difficulties encountered by midwives when caring for individuals from different ethnic backgrounds. It is recommended that foreign language training and transcultural activities should be widely available to increase the level of cultural sensitivity of midwives.

Sorumlu yazar:

Aysun Ekşioğlu, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, 35100 Bornova, İzmir, aysun.basgun@ege.edu.tr

Başvuru/Submitted: 27.09.2024 **Kabul/Accepted:** 13.03.2025

Cite this article as: Ekşioğlu A. Ağca M. Balcı S. Naçaroğlu E. Başyigit F. Exploring Midwives' Cultural Sensitivity and Care Experiences in Maternity Services For Migrant WomenJ TOGU Heal Sci. 2025;5(2):128-140.

GİRİŞ

Dünya genelinde göçmenlik ve mülteci hareketi giderek artmakta ve bu durum sağılık hizmetleri kapsamında güçlükler yaratabilmektedir. Bu güçlüklerin önde gelenlerinden biri de gebelik ve doğum gibi önemli sağılık ihtiyaçlarının karşılanması ve hizmet sunumunda yaşanan engellerdir. Kadınlar, dünyadaki göçmen nüfusun %48'ini oluşturmaktadır. Ayrıca kadınlar cinsel sağılık ve üreme sağılığı ile ilgili belirli sorunları olan savunmasız bir nüfus özelliğini taşımaktadır (1). Özellikle mülteci kadınların hizmete erişimde karşılaştıkları dil engeli ve kültürel farklılıklar onların sağılık bakımına olan güvenlerini ve dolayısıyla sağılık sonuçlarını olumsuz etkileyebilir (2). Farklı kültürel özelliğe sahip olan bireylerin hastalık ve sağılık anlayışı ile bunlara yönelik girişimleri, inanç ve geleneklerine göre şekil alır (3). Göçmenlerin farklı din ve kültürlerinin karmaşıklığı, sosyodemografik belirleyiciler, eğitim düzeyleri, göç öyküleri, mevcut yaşam koşulları ve yasal statüleri kadın sağılığı hizmetlerinde risk artışını etkileyebilir (4,5). Türkiye’de ortalama olarak göç eden popülasyondaki doğurganlık oranı yerli nüfustan daha yüksektir (6). Türkiye Nüfus ve Sağılık Araştırması (TNSA 2018) verilerine göre Türk uyruklu kadınlar arasında toplam doğurganlık hızı 2,3 iken Suriyeli mülteci kadınlar için bu değerin 5,3 olduğu görülmektedir (6,7). Mülteci kadınlar, çocuk sahibi olmanın aile statüsünü korumada önemli etkisi olduğuna dair kültürel tutumları nedeniyle, üreme sağılığı hizmetlerini kullanmada engellerle karşılaşmaktadır (8). Günümüz koşullarında özellikle sağılık hizmeti sağlayıcılarından biri olan ebe ve hemşireler, zorunlu veya isteğe bağılı göç eden bireylerde riskli grup olan gebe kadınlara verilen doğum hizmetlerinde ayrıcalıklı ve kültüre duyarlı hizmet sunmalıdır (9,10). Kültürel duyarlılık, farklı kültürel geçmişlere sahip insanları anlayabilme ve öğrenme yeteneğı ile beraber, başkalarının kültürel inançlarına uyum sağlamak amacıyla davranışlarını değiştirebilme kapasitesini içeren bir beceridir (11). Uluslararası Ebeler Konfederasyonu (ICM), ebelerin doğum sürecinde kültürel olarak duyarlı, yüksek kaliteli bakım sunan, temiz ve güvenli doğumlar yaptıran, kadınlarla yeni doğanların sağılığını en iyi hale getirmeyi amaçlayan özellikler kazanmasının önemine değinmektedir (12). Ebelerin, kültürel farklılıkları dikkate alması ve empatik yaklaşımları, verdikleri sağılık hizmetini önemli ölçüde etkilemektedir (8,13). Bu bakımdan ebelerin, farklı popülasyonlara kültürel olarak yetkin bakım sağlaması çok önemlidir (14). Ebelerin kültürel duyarlılığı, kadınların memnuniyet düzeylerini ve anne sağılığı sonuçlarını potansiyel olarak iyileştirebilir (13,15).

Bu araştırma, göçmen kadınların doğum hizmetlerine yönelik ebelerin kültürel duyarlılıklarının ve bakım deneyimlerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ ve YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Bu çalışma kesitsel tiptedir.

Araştırma Evreni ve Örneklemi

Bu örneklemin hedef kitlesi, İzmir ilinde hizmet veren iki eğitim araştırma hastanesinin kadın doğum birimlerinde çalışan ebelerden oluşmaktadır. Bu iki birimde toplam ebe sayısı 380 olup, örnek büyüklüğü Epi Info Programında (Version 7.2) %95 güven aralığı, %5 hata payı ve prevalans %50 alınarak minimum örnek büyüklüğü 192 olarak hesaplanmıştır. Çalışmaya, Mart-Mayıs 2023 tarihleri arasında 231 kişi katılmıştır. Dahil edilme kriterleri; en az 1 yıldır ebelik yapıyor olmak, doğum sağlığı hizmeti sunan birimlerde çalışıyor ve çalışmaya katılmaya gönüllü olmaktır. Anket formu ve ölçekteki maddeleri eksik yanıtlayanlar çalışmaya dahil edilmemiştir.

Veri Toplama Yöntemi ve Araçlar

Araştırma verilerinin toplanmasında Tanımlayıcı Anket Formu ve “Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği” kullanılmıştır. Formlar, araştırmacılar tarafından ebelere verilmiş, kendileri tarafından doldurulmuştur.

Tanımlayıcı Anket Formu: Form, ebelerin sosyo-demografik özelliklerine yönelik 9, ilgili literatür dikkate alınarak oluşturulan kültürel bakım uygulamalarına yönelik 10 soru olup, toplam 19 soru içermektedir (2,8-11).

Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği: Chen ve Starosta (2000) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçe uyarlaması, Bulduk, Tosun ve Ardıç tarafından yapılmıştır (16,17). Beş alt boyut ve 24 maddeden oluşan araçta her bir madde; “Kesinlikle katılıyorum=5”, ‘Katılıyorum=4’, ‘Kararsızım=3’, ‘Katılmıyorum=2’ ve ‘Kesinlikle katılmıyorum=1’ şeklinde derecelendirilir. Ölçeğin alt boyutları “Kültürlerarası Etkileşime Katılım, Kültürel Farklılıklara Saygı Duyma, Kültürlerarası Etkileşimde Özgüven, Kültürlerarası Etkileşimden Zevk Alma, Kültürlerarası Etkileşime Özen Gösterme” şeklindedir. Alınabilecek en düşük puan 24, en yüksek puan 120 olup, toplam puanın artması kültürel duyarlılık düzeyinin yüksek olduğuna işaret eder. Orijinal çalışmada bulunan Cronbach Alfa katsayısı 0.88 olup, Bulduk ve arkadaşlarının çalışmasında 0.90 olarak hesaplanmış, bu çalışmada ise 0,86 olarak belirlenmiştir. Ölçek iyi düzeyde bir güvenilirlik göstermiştir (16,17).

Verilerin Analizi

Veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada yer alan değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorow-Smirnov testi ile değerlendirilmiştir. Veriler normal dağılım gösterdiği için parametrik testler uygulanmıştır ($p=0,262, >0,05$). Tanımlayıcı verilerin analizinde sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır. Kültürel duyarlılık ölçeğinin çalışılan popülasyondaki güvenilirlik durumu Cronbach alfa katsayısı ile değerlendirilmiştir. Bağımsız değişkenlerin kültürel duyarlılık puanları üzerindeki etkisinin incelenmesinde t testi kullanılmış, istatistiksel değerlendirmede $p<0,05$ anlamlı kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etiği

Araştırmanın yürütülmesi için bir üniversitenin Tıbbi Araştırmalar Etik Kurulu'ndan onay alınmıştır. Aynı zamanda araştırmanın yürütüldüğü hastanelerden veri toplamaya yönelik kurum izni alınmış, çalışmaya katılmayı kabul eden ebeler yazılı bilgilendirilmiş onam formunu doldurmuştur.

BULGULAR

Çalışmaya 231 ebe katılmış olup, yaş ortalaması $36,07 \pm 9,09$ (min:22 maks:63), meslekteki çalışma yılı ortalaması $14,18 \pm 10,04$ (min:1-maks:33)'tür. Katılımcıların %5,6'sı ön lisans, %84,8'i lisans ve %9,6'sı lisansüstü eğitim düzeyindedir; %28,6'sı doğumhane, %20,8'i obstetri servisi, %14,3'ü kadın doğum ameliyathane, %9,1'i kadın doğum acil, %6,9'u perinatoloji ve %20,3'ü diğer kadın doğum birimlerindedir (Gebe polikliniği, septik, Non Stress Test (NST), kan alma vb.).

Katılımcıların Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği'nden ve alt boyutlarından aldığı puanlara ilişkin dağılım Tablo 2'de yer almaktadır. Ölçek toplam puanı ortalama $86,73 \pm 11,24$ olup, en düşük 46, en yüksek 111 puan alınmıştır.

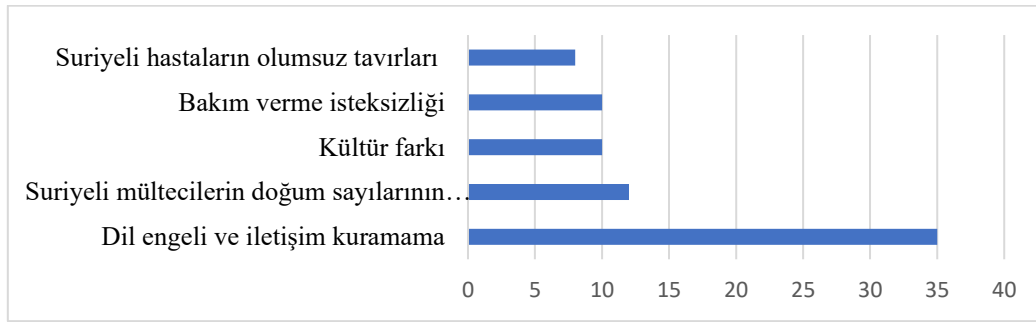
Grafik 1, farklı etnik kökenden bir gebeye bakım verirken sağlık profesyonellerinin rahatsızlık duyma nedenlerini göstermektedir. En çok rahatsızlık duyulan neden dil engeli ve iletişim kuramama olup; Suriyeli mülteci kadınların doğum sayılarının çok yüksek olması ikinci sırada yer almaktadır. Kültür farkı, bakım verme isteksizliği ve Suriyeli hastaların olumsuz tavırları rahatsız edici nedenler olarak ifade edilmiştir (Grafik 1).

Tablo 1. Ebelerin Demografik Özellikleri ve Transkültürel Bakıma İlişkin Değişkenler (n=231)

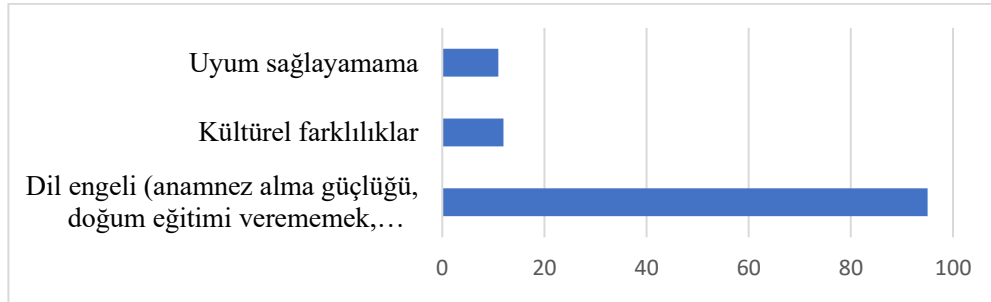
Sosyo-demografik özellikler	Sayı	%
Yaş ortalaması 36,07±9,09 (min:22 maks:63)		
Meslekteki çalışma yılı ortalaması 14,18±10,04 (min:1-maks:33)		
Eğitim durumu		
Ön lisans	13	5,6
Lisans	196	84,8
Lisansüstü	22	9,5
Mesleği isteyerek seçme		
Evet	179	77,5
Hayır	52	22,5
Çalıştığı birim		
Perinatoloji	16	6,9
Doğumhane	66	28,6
Obstetri servisi	48	20,8
Kadın doğum acil	21	9,1
Kadın doğum ameliyathane	33	14,3
Diğer	47	20,3
Yabancı dil bilme (Kendisini ifade edecek ölçüde)		
Evet	34	14,7
Hayır	197	85,3
Transkültürel ebelik konusunda bilimsel etkinliğe katılma		
Evet	42	18,2
Hayır	189	81,8
Farklı etnik kökeni olan bireye bakım verirken rahatsızlık duyma		
Evet	66	28,6
Hayır	165	71,4
Farklı etnik kökeni olan bir kadının doğumunu yaptırma		
Evet yaptırdım	145	62,8
Hayır yaptırmadım	86	37,2
Farklı etnik kökeni olan kadının doğumunu yaptırmaktan endişe duyma*		
Evet	79	53,2
Hayır	66	46,8
Doğumda göçmen kadınların kültürel özelliklerine dikkat etme		
Evet	180	77,9
Hayır	51	22,1
Kültüre yönelik bakım vermek/dikkat etmek doğumu olumlu etkiledi mi?		
Evet	195	84,4
Hayır	36	15,6
Toplam	231	100,0

Tablo 2. Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeğinden alınan puanların dağılımı

Ölçek Alt Boyutlar	Madde sayısı	Ort±SS	Min-Max
Ölçek toplam	1-24	86,73±11,24	46-111
Kültürlerarası Etkileşime Katılım	1,11,13,21,23,24	21,45±3,23	10-29
Kültürel farklılıklara saygı boyutu	2,7,8,16,18,20	22,64±3,67	7-28
Kültürlerarası Etkileşimde Özgüven	3, 4, 5, 6,10	16,07±3,39	6-25
Kültürlerarası Etkileşimden Zevk Alma	9,12,15	11,65±2,32	5-15
Kültürlerarası Etkileşime Özen Gösterme	14,17,19	11,19±2,11	3-15

Grafik 1. Farklı etnik kökenden bir gebeye bakım verirken rahatsızlık duyma nedenleri

Grafik 2’de, farklı etnik kökenden bir kadının doğumunu yaptırmaktan endişe duyduğu alanların başında dil engeli gelmekte, bunu kültürel farklılıklar ve uyum sağlayamama izlemektedir (Grafik 2).

Grafik 2. Farklı Etnik kökene sahip kadının doğumunu yaptırmaktan endişe duyma nedenleri

Çalışmaya katılan ebelerin kültürel duyarlılık ölçeği ve alt boyutlarının bazı değişkenlere yönelik karşılaştırma verileri Tablo 3’te yer almaktadır. Mesleğini isteyerek seçenler ve seçmeyenler arasında ölçek puanları açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Yabancı dil bildiğini belirten ebelerin kültürlerarası duyarlılık ölçeği toplam puanı $90,88\pm10,96$ iken, yabancı dil bilmeyenlerin puanı $86,01\pm11,16$ olarak saptanmıştır ($p<0,05$). Yabancı dil bilenlerin özellikle kültürel farklılıklara saygı ($p=0,021$) ile kültürlerarası etkileşimde özgüven ($p=0,046$) alt boyutlarında anlamlı farklar olduğu gözlenmiştir.

Tablo 3. Değişkenlere göre Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği puanlarının karşılaştırılması

DEĞİŞKENLER	Yanıt	n	Ölçek Toplam Puan Ort	Kültürlerarası Etkileşime Katılım	Kültürel farklılıklara saygı	Kültürlerarası Etkileşimde Özgüven	Kültürlerarası Etkileşimden Zevk Alma	Kültürlerarası Etkileşime Özen Gösterme
Mesleği isteyerek seçme	Evet	179	86,54±12,06	21,50±3,41	22,62±3,38	15,87±3,50	11,59±2,38	11,21±2,24
	Hayır	52	87,38±7,89 P:0,635	21,30±2,57 P:0,703	22,71±2,37 P:0,855	16,76±2,92 P:0,093	11,86±2,10 P:0,466	11,09±1,62 P:0,716
Yabancı dil bilme (Kendisini ifade edecek ölçüde)	Evet	34	90,88±10,96	22,20±3,78	23,73±2,85	17,14±3,31	12,11±2,01	11,79±2,04
	Hayır	197	86,01±11,16 P:0,019	21,32±3,12 P:0,146	22,45±3,19 P:0,021	15,88±3,38 P:0,046	11,57±2,36 P:0,212	11,08±2,11 P:0,072
Transkültürel ebeklik konusunda bilimsel etkinliğe katılma	Evet	42	89,71±11,72	22,28±3,85	22,76±3,60	17,21±3,67	12,09±2,11	11,40±2,37
	Hayır	189	84,06±10,54 P:0,010	21,27±3,06 P:0,067	22,61±3,07 P:0,785	15,82±3,28 P:0,016	11,56±2,36 P:0,178	11,14±2,05 P:0,470
Farklı etnik kökeni olan bireye bakım verirken rahatsızlık duyma	Evet	66	83,31±11,15	20,34±3,36	22,00±2,87	15,40±3,77	11,30±2,66	10,93±1,93
	Hayır	165	88,09±11,02 P:0,003	21,90±3,08 P:0,001	22,89±3,25 P:0,052	16,33±3,20 P:0,060	11,80±2,16 P:0,142	11,29±2,18 P:0,255
Farklı etnik kökeni olan bir kadının doğumunu yaptıрма	Evet	145	86,55±11,69	21,25±3,49	22,42±3,37	16,44±3,37	11,42±2,26	11,23±1,99
	Hayır	86	87,03±10,51 P:0,753	21,80±2,72 P:0,215	23,01±2,78 P:0,172	15,44±3,42 P:0,029	12,04±2,38 P:0,050	11,11±2,32 P:0,683
Doğum yaptırmaktan endişe duyma * Farklı etnik kökeni olan bir kadının doğumunu yaptıranlar n=145	Evet	79	85,52±11,21	21,08±3,37	22,54±3,07	15,63±3,57	11,57±2,41	11,08±2,00
	Hayır	66	88,10±11,17 P:0,083	21,88±3,02 P:0,058	22,75±3,28 P:0,625	16,57±3,11 P:0,036	11,75±2,22 P:0,574	11,39±2,23 P:0,163
Bakım sırasında kadının kültürel taleplerini dikkate alma	Evet	180	88,21±10,27	21,85±2,94	22,85±2,80	16,38±3,28	11,97±2,16	11,33±2,04
	Hayır	51	81,50±11,98 P:0,000	20,07±3,83 P:0,000	21,90±3,16 P:0,059	14,96±3,57 P:0,008	10,54±2,54 P:0,000	10,67±2,30 P:0,045
Kültürel bakım doğumu kolaylaştırdı mı?	Evet	195	88,15±10,06	21,82±2,94	22,82±2,79	16,29±3,32	12,01±2,02	11,34±2,04
	Hayır	36	79,02±12,05 P:0,000	19,47±3,01 P:0,000	21,66±3,66 P:0,045	14,86±3,58 P:0,019	9,75±2,89 P:0,000	10,33±2,34 P:0,008

Transkültürel ebelik kapsamında bilimsel bir etkinliğe katılanlarda ölçek toplam puan ortalaması $89,71 \pm 11,72$ iken, katılmayanların $84,06 \pm 11,54$ olarak hesaplanmıştır. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,010$). Özellikle kültürel farklılıklara saygı ($p=0,036$) ile kültürlerarası etkileşime özen gösterme ($p=0,045$) alt boyutlarında anlamlı farklar bulunduğu belirlenmiştir. Bu sonuç, bilimsel etkinliklere katılımın ebelerin kültürlerarası duyarlılık düzeylerini artırabileceğini göstermektedir. Farklı etnik kökenden bir kadına bakım verirken rahatsızlık duyanlarda kültürel duyarlılık ölçeği puanları ($83,31 \pm 11,15$), rahatsızlık duymayanlara ($88,09 \pm 11,02$) kıyasla anlamlı olarak daha düşüktür. Kültürel bakımın doğumu kolaylaştırdığına inanan ebelerin ölçek toplam puanı $88,15 \pm 10,06$ olup, bu görüşe katılmayanlarda puan $79,02 \pm 12,05$ olarak elde edilmiştir.

TARTIŞMA

Sağlık çalışanlarının farklı kültürlerle sahip göçmen kadınların gebelik ve doğum sürecinde kültürlerine özgü ihtiyaçlarının farkında olması çok önemlidir (18). Araştırmalar, ebelerin kültürel duyarlılık düzeyinin göçmen kadınlara kaliteli bakım sağlamada önemli bir rol oynadığını göstermiştir. Bu çalışmada göçmen kadınların doğum hizmetlerine yönelik ebelerin kültürel duyarlılıkları ve bakım deneyimleri ele alınmıştır.

Her kültürde doğum hizmetlerine yönelik bakımı etkileyen farklı uygulamalar ve inançlar söz konusudur. Transkültürel ebelik eğitimi, sağlık çalışanlarının farklı kültürel yapıları sahip hastaların ihtiyaçlarını ve endişelerini daha iyi anlamalarına yardımcı olur ve bakım sürecini geliştirir. Bu çalışmada yaklaşık her beş ebeden biri transkültürel ebelik konusunda bilimsel bir etkinliğe katıldığını bildirmiştir. Karcı ve Şen tarafından 2021 yılında Ege Bölgesi'nde bir ilde yürütülen benzer bir çalışmada ebe/hemşire katılımcıların %68,3'ünün kültürlerarası iletişim ve empati eğitimi aldığı belirlenmiştir (19). İzmir İlinde Aile Sağlığı Merkezlerinde çalışan ebe/hemşirelerin kültürel duyarlılıklarını ele alan bir çalışmada ise kültürel duyarlılık konusunda bir eğitime katılım oranı %13,7'dir (20). Çalışmalar değerlendirildiğinde sonuçlar farklılık göstermekle birlikte bu bulgular, transkültürel ebelik eğitiminin yaygınlaştırılması ve sağlık çalışanlarının kültürel duyarlılıklarının artırılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Avustralya Hemşirelik ve Ebelik Kurulu (The Nursing and Midwifery Board of Australia (NMBA) tarafından yayınlanan "Ebeler için yeni davranış kuralları" içeriğinde, sağlık eşitsizliklerini önlemek için, farklı kültürden bireylere bakım sunarken kadınların kültürel ihtiyaçlarının dikkate alınması önerilmiştir (21). Bu çalışmada ebelerin %28,6'sı farklı etnik kökene sahip bir kadına bakım vermekten rahatsızlık duyduğunu dile getirmiştir. Bu rahatsızlık duygusunun altında yatan nedenler sorulduğunda en fazla dil engeli ve iletişim kuramama

sorunu ifade edilmiştir. Cansızlar ve Beydağ (2022) tarafından hemşirelerle yapılan nitel bir çalışmada, mülteci kadınlara bakım verirken yaşanan sorunların başında %30-40 oranı ile yanlış anlamalar gelmekte, %30 oranla ise iletişim engelleri yaşandığı belirtilmiştir (22). Türkiye’de göçmen kadınlara bakım sunan sağlık çalışanlarını kapsayan benzer çalışmalarda da dil ve iletişim engeli en başta gelen sorun olarak karşımıza çıkmaktadır (23-25). Dil engeli, ebelik bakımı sunarken zorluklar yaşanmasına neden olabilir. Anamnez alma, doğum eğitimi verme, tedaviye katılım ve hastanın kendini ifade edebilmesi gibi kritik süreçlerde önemli engeller oluşturabilmektedir (26). Dil bariyerini aşmak, hasta ve sağlık çalışanı arasındaki etkili iletişimi sağlamak açısından önemlidir. Kültürel duyarlılık, bu durumu aşmak için önemli bir bakım yaklaşımı olarak ele alınabilir. Suriyeli göçmen kadınların fazla doğum yapması ebeler tarafından dile getirilen diğer bir sorundur. Türkiye’de Suriyeli göçmen kadınların toplam doğurganlık hızı (ortalama 5,3 çocuk), genel nüfusa (ortalama 2,3 çocuk) kıyasla belirgin şekilde yüksektir (27). Türkiye’deki Suriyeli mültecilerin yüksek doğum oranlarının, sağlık çalışanlarının iş yükünü artırdığı ve sağlık çalışanlarının tükenmişlik yaşamalarına neden olabileceği düşünülmektedir.

Literatürde, sağlık hizmeti sunumunda göçmen ve mülteci kadınlara ilişkin zorluklar sıkça vurgulanmaktadır (22). Özellikle mülteci kadınların kültürel farklılıkları ve sağlık çalışanları ile yaşanan iletişim sorunları, doğum hizmetlerinde aksamalara yol açabilmektedir (28-30). Kültürel farklılıklar ve göçmen kadınların bakım sürecine uyum sağlayamaması bu çalışmada ebeler tarafından dile getirilen diğer rahatsızlık nedenleridir. Kültürel farklılıklar, hasta ve sağlık çalışanları arasında anlayış farklılıklarına yol açarak bakım sürecinde uyumsuzluklara ve yanlış anlamalara neden olabilmektedir (31). Kadın ve sağlık çalışanı arasında karşılıklı anlayış ve bakımda işbirliğini zorlaştırabileceği için uyum sağlayamama sorunu önemli bir faktör olarak değerlendirilmelidir.

Farklı etnik kökenden gelen kadınların doğum süreçlerinde ebelere olan güvenlerini ve memnuniyetlerini artırmak için kültürel olarak duyarlı ebelik hizmetlerinin önemi pek çok çalışmada vurgulanmıştır (32,33). Bu çalışmada her dört ebeden üçü doğumda göçmen kadınların kültürel özelliklerine dikkat ettiğini ve bu şekilde bakım sunmanın doğumu kolaylaştırdığı görüşündedir. Ebelerin kültürel farklılıklara duyarlı olmaları, doğum hizmetlerinin etkili bir şekilde sürdürülmesi ve göçmen kadınların sağlık ihtiyaçlarının karşılanması için önemlidir (34).

Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği puanları, ebelerin bazı tanımlayıcı özellikleri ile karşılaştırılmıştır. Bu kapsamda yabancı dil bilmenin, transkültürel ebelikle ilgili bilimsel bir etkinliğe katılmanın, bakım verirken kadının kültürel taleplerini dikkate almanın kültürel

duyarlılık puanını artırmada anlamlı bir etkisi olduğı görölmüştür. Yabancı dil bilenlerin daha yüksek kültürel duyarlılık puanlarına sahip olmaları ve özellikle kültürel farklılıklara saygı ve kültürlerarası etkileşimde özgüven alt boyutlarında anlamlı farkların bulunması, dil öğreniminin bireyin kültürel farkındalık düzeyini artırabileceğini göstermektedir. Yabancı dil bilmek, farklı kültürlerle iletişim kurmayı ve bu kültürlere saygı duymayı kolaylaştırabilir. Dil, sadece bir iletişim aracı olmanın ötesinde, kültürlerin düşünce yapısını, değerlerini ve normlarını anlamaya da olanak tanır. Bu bulgu, yapılan diğer çalışmalarla da paralellik göstermektedir; yabancı dil bilmek farklı kültürel gruplarla daha etkin iletişim kurmasına olanak tanımaktadır (35,36). Transkültürel ebelik etkinliklerine katılanların, katılmayanlara göre daha yüksek puan ortalamalarına sahip olmaları, bu tür etkinliklerin bireylerin kültürel duyarlılığını artırmada etkili olduğunu göstermektedir. Bu etkinlikler, ebelik mesleğinde kültürel farkındalığın geliştirilmesine ve kültürlerarası bakım süreçlerinde daha bilinçli hareket edilmesine katkıda bulunur. Özellikle kültürel farklılıklara saygı ve kültürlerarası etkileşime özen gösterme alt boyutlarında anlamlı farkların bulunması, bu tür programların kültürel hassasiyet geliştirmede ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Literatürde de transkültürel sağılık eğitimlerine katılan profesyonellerin daha yüksek kültürel farkındalık ve duyarlılık sergilediğı belirlenmiştir (37,38). Farklı etnik kökenden bireylere bakım verirken rahatsızlık duymayanların daha yüksek kültürel duyarlılık puanlarına sahip olmaları da dikkat çekicidir. Bu sonuç, kültürel duyarlılık eğitimi almış ve daha fazla kültürlerarası deneyime sahip bireylerin, farklı kültürlerden gelen hastalara karşı daha hoşgörölü ve saygılı yaklaştığını gösteren diğer araştırmalarla da uyumludur (39,40).

Bu araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Öncelikle, çalışma belirli bir bölgedeki ebeleri kapsamaktadır ve sonuçlar tüm Türkiye'ye genellenemez. Türkiye'de mülteci nüfusunun yoğun olduğı ve olmadığı bölgelerdeki sağılık çalışanlarının görüşleri farklılık gösterebilir. Sonuç olarak bu araştırmada, doğum birimlerinde çalışan ebelerin kültürlerarası duyarlılık puan ortalamaları yüksek bulunmuş, ancak dil engeli ve kültürel farklılıkların rahatsızlık kaynağı olduğı belirlenmiştir. Özellikle yabancı dil bilen ebelerin ve transkültürel etkinliklere katılanların kültürel duyarlılıklarının daha yüksek olduğı tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, sağılık profesyonelleri için dil destek hizmetlerinin ve kültürel yeterlilik eğitimlerinin önemini vurgulamaktadır. Sağılık kurumlarının, dil engellerini aşmak için tercümanlık hizmetleri sunması ve sağılık çalışanlarını farklı kültürlerdeki hasta gruplarına daha iyi hizmet verebilmek üzere eğitmesi önem taşımaktadır.

Teşekkür: Bu çalışmanın gerçekleştirilmesine katkıda bulunan tüm ebelere görüş ve deneyimlerini paylaştıkları için teşekkürlerimizi sunarız.

Finansal Destek: Bu araştırmada, herhangi bir kurum veya kuruluş tarafından finansal destek/fon alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Etik Onay: Araştırmanın yürütülmesi için Ege Üniversitesi Tıbbi Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 31.01.2023 tarih ve 23-1.1T/23 karar numarası ile onay alınmıştır.

Aydınlatılmış Onam: Çalışmaya katılmayı kabul eden ebelerden yazılı bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

Yazar Katkıları: AE., çalışmanın kavramsallaştırılması, tasarımın geliştirilmesi, veri toplama, veri analizi ve yorumlama, makalenin raporlanması ve dergiye gönderimi; M.A, planlama, veri toplama, veri kodlama, makalenin yazılması ve gözden geçirilmesi; S.B., planlama, veri toplama, veri kodlama, makalenin yazılması ve gözden geçirilmesi; E.N., veri toplama izinlerinin takibi, veri toplama, makalenin yazılması ve gözden geçirilmesi; F.B., veri toplama izinlerinin takibi, veri toplama, makalenin yazılması ve gözden geçirilmesi aşamalarında yer almış, tüm yazarlar nihai makaleyi okumuş ve onaylamıştır.

KAYNAKÇA

1. International Organization for Migration. Migration and migrants: a global interview. In: McAuliffe M, Triandafyllidou A, eds. World Migration Report 2022. International Organization for Migration; 2021. Accessed July 11, 2023. <https://publications.iom.int/es/node/31>
2. Phiri J, Dietsch E, Bonner A. Cultural safety and its importance for Australian midwifery practice. *Collegian*. 2010;17(3):105-111.
3. Temel AB. Kültürlerarası (çok kültürlü) hemşirelik eğitimi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2008;11(2):92-101.
4. Barrio-Ruiz C, Ruiz de Viñaspre-Hernandez R, Colaceci S, Juarez-Vela R, Santolalla-Arnedo I, Durante A, ve diğ. Language and cultural barriers and facilitators of sexual and reproductive health care for migrant women in high-income European countries: An integrative review. *Journal of Midwifery & Women's Health*. 2024;69(1):71-90.
5. Fair F, Raben L, Watson H, Vivilaki V, van den Muijsenbergh M, Soltani H. Migrant women's experiences of pregnancy, childbirth and maternity care in European countries: a systematic review. *PLoS One*. 2020;15(2). doi:10.1371/journal.pone.0228378
6. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. 2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı ve TÜBİTAK; 2019.
7. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. 2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması Suriyeli Göçmen Örneklemi. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı ve TÜBİTAK; 2019.
8. Bükceci E, Şahin S, Abay H, Kaplan S, Düzgün AA. Mülteci kadınlar ve üreme sağlığı: Sağlık hizmetlerine ulaşmalarını etkileyen faktörler, engeller ve çözüm önerileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2019;10(4):460-464.
9. Cetişli NE, Gülşen IŞIK, Öztornacı BÖ, Ardahan E, Uran BNÖ, Top ED, ve diğ. Hemşirelik öğrencilerinin empati düzeylerine göre kültürlerarası duyarlılıkları. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 2016;1(1):27-33.
10. Aydemir H, Can HÖ, Oran N. Doğum öncesi dönemde kültüre dayalı ebeler ve ebeler bakımının kültürel bakım modelleri ile ilişkisi. *Gevher Nesibe Journal of Medical and Health Sciences*. 2022;7(21):49-56.
11. Mantula F, Chamisa JA, Nunu WN, Nyanhongo PS. Women's perspectives on cultural sensitivity of midwives during intrapartum care at a maternity ward in a national referral hospital in Zimbabwe. *SAGE Open Nurs*. 2023;9:23779608231160476. <https://doi.org/10.1177/23779608231160476>
12. Uluslararası Ebeler Konfederasyonu. Ebelik Uygulaması için Temel Yeterlilikler: 2019. 22.02.2024 tarihinde erişildi. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/maternal-mortality>
13. Demirel G, Kaya N, Doğaner A. Ebelik öğrencilerinin kültürlerarası yaklaşımlarının merhamet ve empati düzeylerine etkisi. *OPUS Int J Soc Res*. 2020;15(21):282-300.
14. Daphney SK, Tinda R, Petra B. Experiences of midwives regarding provision of culturally competent care to women receiving maternal care in South Africa. *Midwifery*. 2023;116:103527. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2023.103527>
15. Henderson S, Horne M, Hills R, Kendall E. Cultural competence in healthcare in the community: A concept analysis. *Health Soc Care Community*. 2018;26(4):590-603.
16. Chen GM, Starosta W. The development and validation of the intercultural sensitivity scale. *Hum Commun*. 2000;3(1):2-14.
17. Bulduk S, Tosun H, Ardiç E. Türkçe kültürler arası duyarlılık ölçeğinin hemşirelik öğrencilerinde ölçümsel özellikleri. *Türkiye Klin J Med Ethics Law Hist*. 2011;19(1):25-31.
18. Benza S, Liamputtong P. Pregnancy, childbirth and motherhood: a meta-synthesis of the lived experiences of immigrant women. *Midwifery*. 2014;30(6):575-584.
19. Karcı AE, Şen S, ve diğ. Ebe ve hemşirelerin empati becerileri ile kültürlerarası iletişimleri arasındaki ilişki. *İzmir Katip Çelebi Univ Sağlık Bilimleri Fakültesi Derg*. 2024;9(1):19-24.

20. Yılmaz M, Yeni C, Avcı E, Uluk N. Aile sağlığı merkezlerinde çalışan hemşire/ebelerin kültürel duyarlılık ve kültürel beceri düzeylerinin incelenmesi. Dokuz Eylül Univ Hemşirelik Fakültesi Elektronik Derg. 2019;12(3):170-178.
21. Nursing and Midwifery Board of Australia. Code of conduct for midwives. Melbourne: Nursing and Midwifery Board of Australia; 2018.
22. Cansızlar GA, Beydağ KD. Mülteci gebe ve lohusa kadınlara bakım veren ebe ve hemşirelerin bakım verme ve bakımı sürdürmede yaşadığı güçlükler. Dünya İnsan Bilimleri Dergisi. 2022;2022(2):53-72.
23. Evgin H, Oskay Ü. Göçmen kadınlarda perinatal bakım almayı etkileyen faktörlerin belirlenmesi: Bir sistematik derleme. Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi. 2022;6(2):310-325.
24. Çal A, Çavuşoğlu F, Avcı İA. Hemşirelerin göçmen bireylere bakım verirken yaşadıkları sorunlar ve çözüme yönelik öneriler. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi. 2022;15(2):197-206.
25. Bülöz A, Okyay EK, Sever E, Bolat A, Kürklü A. Göçmen olan ve olmayan kadınlarda doğum öncesi bakım memnuniyetinin travmatik doğum algısına etkisi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 2023;20(2):483-495.
26. Çakır H, Seren AKH. Sağlık çalışanlarının farklılıklara yönelik tutumları bağlamında farklılıkların yönetimi. Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi. 2021;8(1):111-117.
27. Pekdoğan EN, Saygun M. Göçün hassas gruplara etkisi. Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi. 2023;25(3):541-552.
28. Schwei RJ, Del Pozo S, Agger-Gupta N, Alvarado-Little W, Bagchi A, Chen AH, ve diğ. Changes in research on language barriers in health care since 2003: A cross-sectional review study. International Journal of Nursing Studies. 2016;54:36-44.
29. Reitmanova S, Gustafson DL. "They can't understand it": Maternity health and care needs of immigrant Muslim women in St. John's, Newfoundland. Matern Child Health J. 2008;12:101-111.
30. Vangen S. Culturally diverse collaborations: A focus on communication and shared understanding. Public Management Review. 2017;19(3):305-325.
31. Tanrıverdi G. Hemşirelerin kültürel yeterli bakım için uygulama standartlarına yaklaşımları. Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi. 2015;31(3):37-52.
32. McFarland AK, Jones J, Luchsinger J, Kissler K, ve diğ. The experiences of midwives in integrated maternity care: A qualitative metasynthesis. Midwifery. 2020;80:102544.
33. Johnson M, Straiton N, Ferguson C, McInnes E, Thornton A, Everett B, ve diğ. Pre-implementation context and implementation approach for a nursing and midwifery clinician researcher career pathway: A qualitative study. Journal of Advanced Nursing. 2024.
34. Altınkaya O, Amanak K. Ebelik öğrencilerinin kültürel duyarlılık ile kültürel beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi. 2020;10(3):378-383.
35. Günday R, Aycan A. Yabancı dil öğreniminde kültürlerarası iletişim becerisi edinimi. International Journal of Languages' Education and Teaching. 2018;6(3):533-545.
36. Köşker G. Yabancı dil öğretiminde kültürlerarası iletişimin temel kavramları konusunda öğrenci görüşleri. Anadolu Journal of Educational Sciences International. 2020;10(1):237-272.
37. Abbas NK. Hemşirelik öğrencilerinin kültürel farkındalık ve kültürlerarası duyarlılık düzeylerinin incelenmesi [Yüksek lisans tezi]. Kırşehir: Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 2023.
38. Türkoğlu N, Sönmez SB. Hemşirelerin kültürel yeterlilik ile etnik merkezilik düzeyleri arasındaki ilişki ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. Halk Sağlığı Hemşireliği Dergisi. 2023;5(1):26-36.
39. Bulduk S, Usta E, Dinçer Y. Kültürlerarası duyarlılık ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi: Bir sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu örneği. Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi. 2017;7(2):73-77.
40. Tanrıverdi G, Karabuğa HY, Gürsoy MY, Erdem Ö, Gülyenli N. Farklı hasta profiline bakım veren iki hemşire grubunun kültürel duyarlılık ve farkındalıklarının karşılaştırılması. Halk Sağlığı Hemşireliği Dergisi. 2019;1(2):26-37.